

Tekort op het Pw-budget 2017

Analyse van mogelijke oorzaken
Maatregelen gericht op terugdringing

Ter attentie van

College van B&W en gemeenteraad

Documentnaam

Rapport analyse en maatregelen Pw-budget 2017

Datum

16 mei 2018

Betreft

Tekort op het Pw-budget 2017 gemeente Dinkelland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Vangnet Participatiewet is bedoeld als compensatie voor een tekort op het Pw-budget	3
1.2	Er gelden voorwaarden om in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering	3
1.3	Deze rapportage dient als voorbereiding op de aanvraag vangnetuitkering 2017.....	4
1.4	De volgende hoofdstukken gaan in op de voorbereidingen aanvraag vangnetuitkering	4
2	Pw-budget en verdeelmodel.....	5
2.1	Jaarlijks wordt het macro Pw-budget bepaald	5
2.2	Met ingang van 2015 is sprake van een nieuw verdeelmodel	6
3	Prognose Pw-budget	8
3.1	De prognose Pw-budget 2017-2021 laat tekorten zien	8
3.2	De verwachte hoogte vangnetuitkering 2017 is € 116.831	8
4	Mogelijke oorzaken	10
4.1	Ontwikkeling van het Pw-budget en Participatiebudget beïnvloeden de tekorten	10
4.2	Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt beïnvloeden de kans op in- en uitstroom	12
4.3	Ontwikkelingen van het bijstandsbestand.....	20
4.4	Conclusie.....	23
5	Maatregelen	25
5.1	De gemeente Dinkelland heeft een aanhoudend tekort en heeft eerder maatregelen genomen.....	25
5.2	De gemeente Dinkelland neemt aanvullende maatregelen	26
5.3	Maatregelen kwamen tot stand met inbreng van externen	27
5.4	Het beoogde effect is verkleinen van het bestand met 7%.....	28

1 Inleiding

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering ten behoeve van het verstrekken van de bijstandsuitkeringen op grond van de Participatiewet. Dit budget wordt aangeduid als de gebundelde uitkering Participatiewet: het Pw-budget. Voorheen was dit het BUIG-budget. Gemeenten die geconfronteerd worden met een tekort op dit budget moeten hiervoor hun eigen middelen aanspreken. De gedachte hierachter is dat gemeenten hierdoor geprikkeld worden zo laag mogelijke uitkeringskosten te realiseren.

1.1 Vangnet Participatiewet is bedoeld als compensatie voor een tekort op het Pw-budget

Uitgangspunt van het Rijk is dat het macro Pw-budget voor alle gemeenten tezamen toereikend is. Voor gemeenten die desondanks niet uitkomen met het aan hen toegekende budget, is er, net als onder de Wet werk en bijstand (Wwb), ook onder de Participatiewet een vangnet ingericht. Dit houdt in dat deze gemeenten onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op een compensatie van een deel van het tekort.

Om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering dient het tekort van de gemeente op het Pw-budget in 2017 tenminste 5% van het aan haar toegekende Pw-budget te bedragen. Over het tekort boven de 5% kan een compensatie worden aangevraagd bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet (verder: Toetsingscommissie). Er is sprake van een getrapte vergoeding. Dat betekent dat het tekort dat meer bedraagt dan 5% van de definitief toegekende gebundelde uitkering, met een maximum van 12,5% voor de helft wordt gecompenseerd vanuit de vangnetuitkering. Het tekort dat meer bedraagt dan 12,5% van de definitief toegekende gebundelde uitkering wordt volledig gecompenseerd.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) beslist over het wel of niet toekennen van een vangnetuitkering. De Toetsingscommissie adviseert de minister op basis van gegevens die gemeenten moeten aanleveren.

1.2 Er gelden voorwaarden om in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering

Om over 2017 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moet worden voldaan aan de volgende financiële en procedurele voorwaarden:

- a. over 2017 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
- b. over 2016 en 2017 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 5%, berekend over alleen de definitief over 2017 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
- c. het college moet in 2018 tijdig een verzoek indienen volgens het daartoe vastgestelde model;
- d. bij het indienen van het verzoek moet het college met instemming van de gemeenteraad verklaren dat het maatregelen heeft genomen om tot tekortreductie te komen;
- e. vanaf 2017 moet voor het eerst toepassing worden gegeven aan de bepaling dat het college bij een aanhoudend tekort – dat wil zeggen dat het college in een aaneengesloten periode van drie

jaar meer dan één keer aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering – moet verklaren dat in samenspraak met de gemeenteraad (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn genomen om alsnog tot verdere tekortreductie te komen.

Met betrekking tot de onder a, b, d en e vermelde voorwaarden is in de toelichting bij het Besluit Participatiewet vermeld dat het harde voorwaarden zijn voor het recht op uitkering. Indien niet aan al deze voorwaarden wordt voldaan, bestaat geen recht op vangnetuitkering en zal een ingediend verzoek worden afgewezen. Bepaling c is een harde voorwaarde om een verzoek in behandeling te nemen. Een verzoek dat niet tijdig of niet op de juiste wijze is ingediend, wordt niet in behandeling genomen. Aan de beoordeling of recht op vangnetuitkering bestaat, wordt dan niet toegekomen.

Hoewel de gemeente de aanvraag voor de vangnetuitkering 2017 pas in 2018 hoeft in te dienen, is het aan te bevelen hiermee al in 2017 te starten. Van de gemeente wordt verwacht dat zij maatregelen treft om het tekort terug te dringen en de gemeenteraad dit via zijn instemming bevestigt. Voor de gemeente Dinkelland geldt daarnaast een aanvullende voorwaarde, omdat zij ook over de jaren 2015 en 2016 een vangnetuitkering heeft aangevraagd. Deze voorwaarde houdt in dat de gemeente externe maatregelen neemt om het tekort terug te dringen. De Toetsingscommissie definieert externe maatregelen als 'maatregelen die met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen'. Voorbeelden hiervan zijn consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking en dergelijke.

1.3 Deze rapportage dient als voorbereiding op de aanvraag vangnetuitkering 2017

Op basis van de gerealiseerde lasten en baten op het Pw-budget tot en met juni verwacht de gemeente Dinkelland een tekort op dit budget van meer 5% in 2017. Dit betekent dat de gemeente in het kader van de vangnetuitkering aanspraak kan maken op een tegemoetkoming in de vorm van een aanvullende uitkering. Om een beroep te doen op dit vangnet moet een analyse van mogelijke oorzaken worden uitgevoerd en moet op basis hiervan een pakket van maatregelen worden voorgesteld. In deze rapportage wordt uitgelijnd hoe dit pakket van aanvullende maatregelen, samen met het al bestaande beleid en de uitvoering van de maatregelen in het kader van eerder vangnetuitkeringen, uiteindelijk moet leiden tot het terugbrengen van het tekort op het Pw-budget.

1.4 De volgende hoofdstukken gaan in op de voorbereidingen aanvraag vangnetuitkering

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan:

- De werking van het Pw-budget en het verdeelmodel (hoofdstuk 2);
- Prognoses van de baten en lasten op het Pw-budget (hoofdstuk 3);
- Analyse van mogelijke oorzaken voor het tekort (hoofdstuk 4);
- Maatregelen om het tekort op het Pw-budget terug te dringen (hoofdstuk 5).

2 Pw-budget en verdeelmodel

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken onder de Participatiewet verstrekt het Rijk twee budgetten aan gemeenten: het Pw-budget en het Participatiebudget. Het Pw-budget is bedoeld voor de bekostiging van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Het Participatiebudget wordt ingezet voor de re-integratie en participatie van de doelgroep onder de Participatiewet (bijstandsgerechtigden, Wsw-geïndiceerden en voormalig Wajongers met arbeidsvermogen) te bevorderen. Het Participatiebudget is onderdeel van de integratie-uitkering sociaal domein van het Gemeentefonds. Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015, wordt het Pw-budget via een nieuw verdeelmodel over gemeenten verdeeld. In dit hoofdstuk wordt dit verdeelmodel kort toegelicht en wordt inzichtelijk gemaakt hoe de omvang van het Pw-budget van gemeenten tot stand komt.

2.1 Jaarlijks wordt het macro Pw-budget bepaald

Het macro Pw-budget is een optelsom van de macrobudgetten voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, IOAW¹, IOAZ² en een gedeelte van het Bbz 2004³. Met ingang van 2015 kunnen gemeenten uit het macro Pw-budget niet alleen uitkeringen, maar ook (structurele) loonkostensubsidies bekostigen.

De financieringssystematiek van het Pw-budget sluit aan bij het uitgangspunt van de Participatiewet dat de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden en risico's bij gemeenten liggen. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en te houden. Daarom kent de Participatiewet een budgetteringssystematiek en geen declaratiesystematiek. Het uitgangspunt bij het vaststellen van het macrobudget is dat dit budget kostendekkend dient te zijn op landelijk niveau, dus voor alle gemeenten tezamen. Tekorten dienen daarom in eerste instantie door een gemeente zelf te worden opgevangen.

Raming van het macrobudget gebeurt op basis van een aantal criteria

Bij de vaststelling van het macro Pw-budget wordt een aantal criteria in acht genomen, te weten:

- *Het gerealiseerde volume in het voorgaande jaar (t-1)*
Jaarlijks wordt aan de hand van de gegevens die gemeenten bij het CBS aanleveren, de realisatie van het aantal bijstandsuitkeringen in beeld gebracht. Omdat bij de eerste bekendmaking van het macrobudget in september (t-1) de realisatie over het gehele jaar nog niet bekend is, wordt dit voor de laatste maanden op basis van een raming geschat. Het gerealiseerde bijstandsvolume is de basis voor het macrobudget.
- *Een inschatting van de effecten van de conjunctuur en het rijksbeleid*
Jaarlijks wordt in de Macro Economische Verkenning (MEV) een inschatting gemaakt van de conjunctuurontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt via een rekenregel van het Centraal Planbureau (CPB) vertaald naar een ontwikkeling van het bijstandsvolume in het begrotingsjaar.

¹ IOAW staat oorspronkelijk voor: Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers. Sinds de komst van de Wet Inkomen en Arbeid (WIA) geldt de IOAW niet meer voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

² IOAZ staat voor: Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. De IOAZ is bedoeld voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen, die hun eigen bedrijf (of zelfstandig beroep) moeten beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn.

³ Bbz 2004 staat voor: Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen uit 2004. Door het Bbz 2004 kunnen zelfstandigen tijdelijk een uitkering ontvangen totdat u weer in uw eigen levensbehoeften kunt voorzien.

De rekenregel bepaalt hoe de ontwikkeling van de werkloze beroepsbevolking doorwerkt in de ontwikkeling van de bijstand.

Daarnaast worden in de rekenregel de effecten van rijksbeleid in het begrotingsjaar meegenomen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de effecten van veranderingen in wetgeving of aanscherping van wetgeving. De effecten van de conjunctuur en rijksbeleid worden uitgedrukt in de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze worden opgeteld bij of afgetrokken van het in de eerste stap bepaalde volume in het voorgaande jaar.

- *Een indexering van de gemiddelde prijs van een uitkering*
Op basis van de uitgaven van gemeenten wordt een gemiddelde prijs per uitkering bepaald in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar (t-1). Ook hier betreft het in eerste instantie een raming omdat de gegevens nog niet volledig beschikbaar zijn op het moment dat het macrobudget voor het eerst bekend wordt gemaakt. Verder worden de effecten van het rijksbeleid verwerkt in de gemiddelde prijs. Tot slot vindt er een indexatie plaats op basis van de loon, prijs en ongevoeligheidscorrectie. Het aantal uitkeringen wordt vervolgens vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van een uitkering om tot het macrobudget te komen.

Drie momenten in het jaar wordt het macrobudget bijgesteld en gepubliceerd

Er zijn drie momenten waarop het macrobudget van een begrotingsjaar bekend wordt gemaakt. De reden hiervoor is dat op het moment van de eerste raming van het macrobudget, nog niet alle benodigde gegevens definitief beschikbaar zijn. Daarom wordt in september van het voorgaande jaar (t-1) het voorlopige macrobudget bekend gemaakt, gebaseerd op het prijspeil van jaar t-1. In het voorjaar van het begrotingsjaar (t) wordt het nader voorlopige macrobudget gepresenteerd. Het macrobudget kan daarna nog wijzigen als gevolg van onder andere gemeentelijke realisaties en conjuncturele ontwikkelingen. In september (jaar t) volgt de definitieve vaststelling en publicatie van het macrobudget. Voor de berekeningen in deze rapportage is gebruik gemaakt van de definitieve Pw-budgetten tot en met 2016 en het voorlopig Pw-budget 2017 welke is doorgerekend op basis van macro-ontwikkelingen voor de jaren 2018 tot en met 2020.

2.2 Met ingang van 2015 is sprake van een nieuw verdeelmodel

Met ingang van 2015 en als gevolg van de intrede van de Participatiewet, wordt het Pw-budget via een nieuw verdeelmodel over gemeenten verdeeld. Gekozen is voor het multiniveaumodel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Afhankelijk van het inwoneraantal van de gemeente, wordt het Pw-budget bepaald op basis van een van de drie verdeelregimes:

- Volledig op basis van een historisch verdeelmodel (gemeenten met minder dan 15.000 inwoners);
- Deels op basis van een historisch verdeelmodel en deels op basis van een objectief verdeelmodel (gemeenten met tussen de 15.000 en 40.000 inwoners);
- Volledig op basis van een objectief verdeelmodel (gemeenten met meer dan 40.000 inwoners).

Het Pw-budget van de gemeente Dinkelland wordt gedeeltelijk op basis van het objectief verdeelmodel berekend en gedeeltelijk op basis van het historisch verdeelmodel. Het objectieve verdeelmodel onder de Participatiewet houdt in dat er wordt gekeken naar de aanwezigheid van bepaalde type huishoudens in

de wijken in een gemeente. Van deze type huishoudens wordt de kans op bijstand bepaald. Het multiniveaumodel corrigeert de kansen op bijstand van de huishoudtypes per regio, vanwege verschillen op de arbeidsmarkt en verschillen in de ligging.

Het multiniveaumodel bepaalt vervolgens, op basis van cijfers van het CBS en eigen data, hoeveel type huishoudens in een wijk en in de gemeente aanwezig zijn. Door de aanwezigheid van de huishoudens met de kans op bijstand te vermenigvuldigen, kan een inschatting worden gemaakt van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van bijstand in een gemeente. Dit aantal wordt vervolgens vermenigvuldigd met de geldende bijstandsnorm voor het huishouden (alleenstaand of gehuwd). Door deze bedragen op te tellen ontstaat een objectieve inschatting van de bijstandslasten in een gemeente.

De gehanteerde methode van budgetvaststelling met drie publicatiemomenten in een jaar (voorlopig, nader voorlopig en definitief budget) zorgt ervoor dat de prognoses gedurende het jaar variëren. De hoogte van het budget kan immers in de loop van het jaar wijzigen. De toepassing van deze systematiek verklaart tevens waarom de omvang van het ingeschatte risico (een overschrijding van het gemeentelijk Pw-budget), gedurende het jaar kan wijzigen.

Er is een overgangsregime om herverdelingseffecten te beperken

Omdat de invoering van een nieuw verdeelmodel gepaard kan gaan met herverdelingseffecten (verschillen in budgetten op gemeenteniveau) is ervoor gekozen om een overgangsregime in te stellen. Dit regime houdt in dat in de eerste drie jaar na invoering van het verdeelmodel rekening wordt gehouden met de historische uitgaven van gemeenten. In 2015 en 2016 werd 50% van het budget verdeeld op basis van het objectieve verdeelmodel van het SCP en 50% op basis van de historische uitgaven. Voor 2017 geldt de verhouding 75% objectief en 25% historisch.

3 Prognose Pw-budget

In dit hoofdstuk wordt de verwachte ontwikkeling van het saldo op het Pw-budget 2017 en volgende jaren gepresenteerd. Gezien het verwachte tekort op het Pw-budget in 2017, worden de benodigde voorbereidingen getroffen om het beroep op een vangnetuitkering 2017 veilig te stellen.

3.1 De prognose Pw-budget 2017-2021 laat tekorten zien

De prognoses van het saldo op het Pw-budget 2017 zijn gebaseerd op het definitieve Pw-budget 2017 en een inschatting van de lasten van de gemeente Dinkelland in 2017. De prognose voor de ontwikkeling van het Pw-budget is gebaseerd op het aandeel Pw-budget van de gemeente Dinkelland van het macrobudget in de afgelopen jaren. De prognoses voor de ontwikkeling van de kosten ten laste van het Pw-budget in de periode 2018-2021 zijn gebaseerd op gegevens over de conjunctuurontwikkeling volgens de meicirculaire 2017, een indexatie van de gemiddelde prijs per uitkering per jaar met 1,5% en de aanname dat de kosten voor loonkostensubsidies gelijk blijven.

Tabel 1: Verwachte ontwikkeling saldo Pw-budget 2017-2021 (bij ongewijzigd beleid)

	2017	2018	2019	2020	2021
Macro Pw-budget ⁴ (x1.000)	€ 5.833.900	€ 6.110.764	€ 6.246.461	€ 6.329.067	€ 6.390.911
Volumina maatstaven bijstands- ontvangers septembercirculaire	404.744	418.451	422.031	424.420	433.678
Verwacht Pw-budget Dinkelland	€ 2.920.432	€ 3.182.236	€ 2.977.410	€ 3.120.587	€ 3.209.812
Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar	+17,7 %	+9,0 %	-6,4 %	+4,8 %	+2,9 %
Maximale gemiddelde bestands- omvang o.b.v. septembercirculaire	222	223	224	230	238
Benodigd bedrag voor uitkeringen	€ 3.292.801	€ 3.354.784	€ 3.415.589	€ 3.559.322	€ 3.737.741
Resultaat op Pw-budget (in €'s)	- € 372.369	- € 172.548	- € 438.179	- € 438.735	- € 527.929
Resultaat op Pw-budget (in %)	-12,75 %	-5,42 %	-14,72 %	-14,06 %	-16,45 %

Bron: ministerie SZW en gemeente Dinkelland.

3.2 De verwachte hoogte vangnetuitkering 2017 is € 116.831

Op basis van de realisatiecijfers tot en met augustus 2017 verwachten we dat het risico op overschrijding van het Pw-budget zich in 2017 in Dinkelland daadwerkelijk voordoet. De omvang van het tekort op het Pw-budget bedraagt naar verwachting € 373.369. Dit bedrag is gelijk aan 12,75% van het aan de

⁴ Bij de hier gepresenteerde macro Pw-budgetten is geen rekening gehouden met de intertemporele tegemoetkoming voor het opvangen van de extra kosten in verband met het verstrekken van bijstandsuitkeringen aan statushouders.

gemeente toegekende definitieve Pw-budget 2017. De gemeente Dinkelland had in 2016 te maken met een tekort van 18,75%. Het gecumuleerde tekort over 2016 en 2017 bedraagt daarmee meer dan 5%. Uitgaande van dit tekort kan de gemeente Dinkelland een beroep doen op de vangnetuitkering 2017. Bij toekenning betekent dit een aanvullende uitkering over het jaar 2017. In tabel 2 is de verwachte hoogte van de deze uitkering berekend.

Tabel 2: Verwachte hoogte vangnetuitkering 2017

	2017
Verwacht tekort Pw-budget	€ 373.369
Tekortdeel < 5%	€ 146.022
Tekortdeel 5%-12,5%	€ 219.032
Tekortdeel > 12,5%	€ 7.315
<i>Potentiële vergoeding</i>	
< 5%: 100% eigen risico	€ 0
5%-12,5%: 50% eigen risico	€ 109.516
> 12,5%: 0% eigen risico	€ 7.315
Totaal	€ 116.831

4 Mogelijke oorzaken

Het verwachte tekort op het Pw-budget in de gemeente Dinkelland kent een aantal mogelijke oorzaken. In dit hoofdstuk worden deze oorzaken gepresenteerd en toegelicht. Daarbij wordt achtereenvolgens ingegaan op:

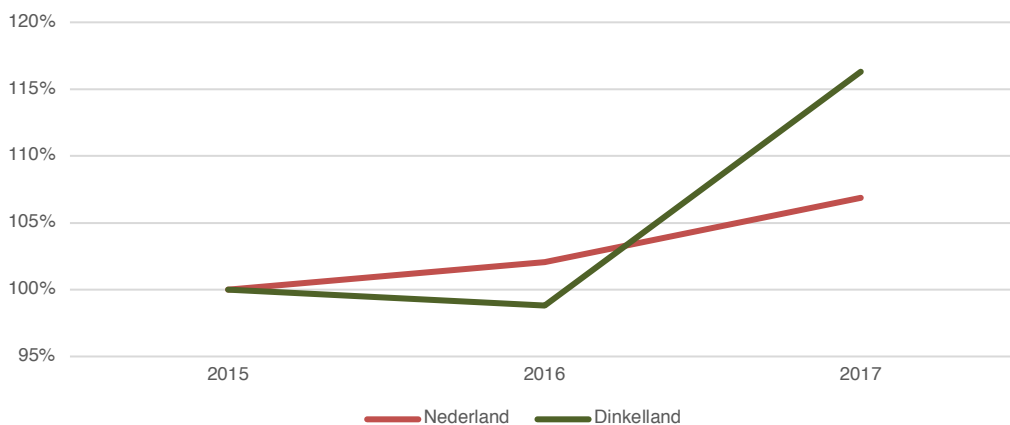
- de ontwikkeling van het Pw-budget en Participatiebudget van de gemeente;
- ontwikkelingen op de arbeidsmarkt;
- de ontwikkeling van het bijstandsbestand;

4.1 Ontwikkeling van het Pw-budget en Participatiebudget beïnvloeden de tekorten

De ontwikkelingen van het Pw-budget wijkt voor de gemeente Dinkelland af van het macrobudget

In onderstaande figuur is de ontwikkeling van het Pw-budget in de gemeente Dinkelland van 2015 t/m 2017 weergegeven en vergeleken met de ontwikkeling van het macro Pw-budget in dezelfde periode.

Figuur 1: Ontwikkeling Pw-budget Nederland en Dinkelland 2015 t/m 2017

Bron: ministerie SZW.

Bovenstaande figuur laat zien dat de ontwikkeling van 2015 naar 2016 achterbleef bij het macrobudget. Desalniettemin lijkt deze achterblijvende stijging ingehaald te worden in 2017.

Met ingang van 2015 wordt het Pw-budget van gemeenten in toenemende mate verdeeld op basis van het objectieve verdeelmodel. Dit model voorspelt de kans op bijstand van ieder huishouden in een gemeente in jaar t-2. Uit het rekenmodel op basis waarvan het objectieve deel van het Pw-budget voor de gemeente Dinkelland wordt berekend blijkt dat met vijf uitkeringen minder rekening is gehouden voor allochtone inwoners met niet-westerse afkomst. Dit getal wijkt opvallend af van de werkelijkheid. Aangezien de instroom van statushouders juist een grote druk legt op de bijstandsbudgetten.

Dinkelland ontvangt minder Pw-budget per bijstandsgerechtigde dan het landelijk gemiddelde

Dat de gemeente Dinkelland te maken heeft (gehad) met tekorten op het Pw-budget kan ook veroorzaakt worden doordat zij structureel minder budget per bijstandsgerechtigde krijgt van het Rijk. Dat betekent

dat er per bijstandsgerechtigde minder middelen zijn om te werken aan uitstroom naar werk. Dat kan er toe leiden dat er meer mensen langer afhankelijk zijn van een uitkering. Onderstaande tabel laat het ontvangen Pw-budget per bijstandsgerechtigde van de afgelopen twee jaar zien.

Tabel 3: Ontvangen Pw-budget per bijstandsgerechtigde 2016 t/m 2017

	2016	2017
Dinkelland	€ 12.045	€ 13.155
Nederland	€ 14.440	€ 14.790
Vershil	- €2.395	- € 1.635

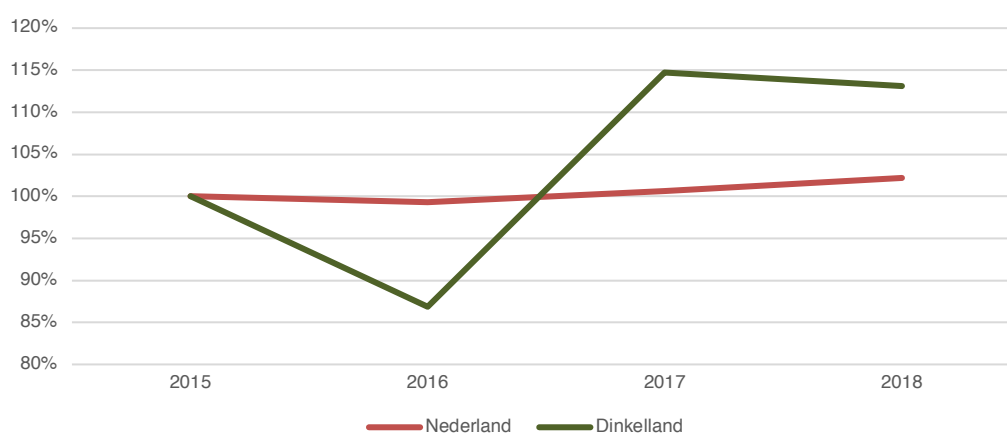
Bron: CBS, Ministerie SZW en gemeente Dinkelland

Tabel 3 laat zien dat de gemeente Dinkelland in 2016 bijna € 2.500 per bijstandsgerechtigde minder Pw-budget ontving van het Rijk dan het landelijk gemiddelde. Hoewel het Pw-budget per bijstandsgerechtigde in 2017 licht toenam, was het budget per bijstandsgerechtigde ook in dat jaar minder dan het landelijk gemiddelde.

De ontwikkeling van het Participatiebudget schommelt tussen 2015 en 2018

Naast het budget dat de gemeente Dinkelland ontvangt voor het bekostigen van uitkeringen, ontvangt zij ook middelen om bijstandsgerechtigden te re-integreren, activeren en te begeleiden naar werk. Dit is het Participatiebudget. In onderstaande figuur is de ontwikkeling van het Participatiebudget in de gemeente Dinkelland van 2015 t/m 2018 weergegeven en vergeleken met de ontwikkeling van het macro Pw-budget in dezelfde periode.

Figuur 2: Ontwikkeling Participatiebudget Nederland en Dinkelland 2015-2018

Bron: Ministerie SZW.

Dinkelland ontvangt minder Participatiebudget per bijstandsgerechtigde dan het landelijk gemiddelde
 Afgezien van de schommeling in het Participatiebudget zien we dat het budget per bijstandsgerechtigde voor Dinkelland in vergelijking met de rest van Nederland de afgelopen twee jaar lager is. Naast het

budget dat Dinkelland ontvangt voor het bekostigen van uitkeringen, ontvangt zij middelen om bijstandsgerechtigden te re-integreren, activeren en te begeleiden naar werk. Dit is het Participatiebudget⁵. In 2016 en 2017 daalde het Participatiebudget per bijstandsgerechtigde. Tabel 4 laat dit zien.

Tabel 4: Ontwikkeling Participatiebudget per bijstandsgerechtigde 2016-2017

	2016	2017
Dinkelland	€530	€ 638
Nederland	€ 1.529	€ 1.515
Vershil	- €998	- € 877

Bron: CBS, ministerie SZW en gemeente Dinkelland.

Opvallend is dat de gemeente Dinkelland in 2016 bijna €1.000 per bijstandsgerechtigde minder ontving dan het landelijk gemiddelde. Hoewel het verschil in 2017 iets kleiner werd, bleef het bedrag van het landelijke gemiddelde meer dan twee keer zo hoog. Dinkelland krijgt dus per bijstandsgerechtigde minder middelen van het Rijk om hen naar werk te begeleiden.

4.2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt beïnvloeden de kans op in- en uitstroom

De positie op de arbeidsmarkt beïnvloedt de kans op instroom en uitstroom in de bijstand. Om een goed beeld te schetsen van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt wordt ingegaan de vraag (het aantal banen) en het aanbod op de arbeidsmarkt (het aantal personen dat beschikbaar is om de banen te vervullen). Voor de analyse zijn cijfers over de COROP⁶-regio en arbeidsmarktregio⁷ Twente en de gemeente gebruikt.

Het aantal banen in Twente stijgt minder snel dan in Nederland als geheel

Een indicator voor werkgelegenheid is de ontwikkeling van het aantal banen. In tabel 5 is de ontwikkeling van het aantal banen weergegeven.

Tabel 5: Ontwikkeling aantal banen COROP regio Twente en Nederland

	2013 – 2016	2016 – 2017
COROP-regio Twente	0,4%	2,2%
Nederland	0,8%	1,5%

Bron: LISA.

⁵ De invoering van de Participatiewet brengt met zich mee dat de middelen uit het Participatiebudget (als een fictieve component re-integratie) zijn toegevoegd aan de integratie-uitkering sociaal domein in het Gemeentefonds. Het budget is daarmee niet meer geormerkt en kan voor andere doeleinden worden ingezet.

⁶ COROP is een afkorting van Coördinatiecommissie Regionaal Onderzoeksprogramma. De indeling in COROP-gebieden is een regionaal niveau tussen provincies en gemeenten in. Het CBS gebruikt de indeling voor regionaal onderzoek. De COROP-regio Twente bestaat uit de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

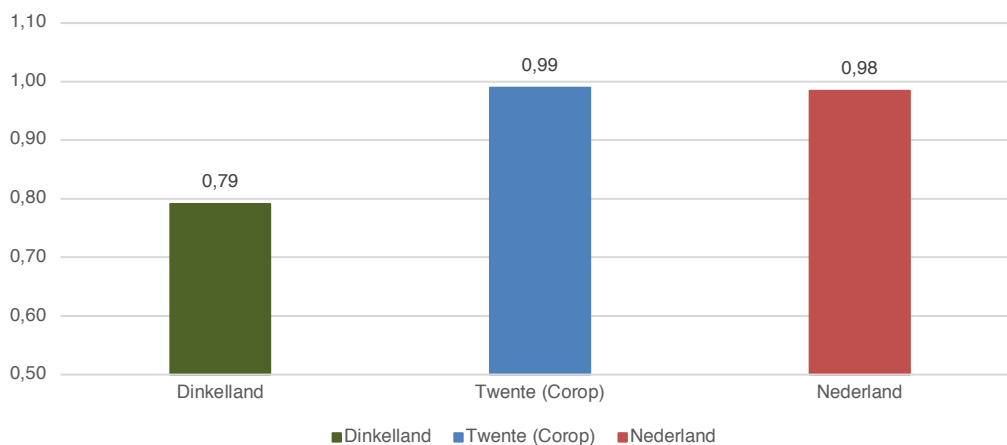
⁷ Het UWV hanteert de indeling van arbeidsmarktregio's volgens welke zij in samenwerking met de gemeenten dienstverlening bieden aan werkgevers en werkzoekenden. De arbeidsmarktregio Twente bestaat uit de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Uit bovenstaande tabel is op te maken dat het aantal banen in Twente en in Nederland als geheel de afgelopen jaren stijgt. Wel was de stijging in Nederland tot 2016 als geheel een stuk hoger dan in Twente. Van 2013 tot 2016 steeg het aantal banen in Nederland twee keer zo veel als in de COROP regio Twente. Opvallend is dat in het afgelopen jaar (2016-2017) de stijging van banen in Twente de stijging op landelijke schaal duidelijk overtrof.

Het aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking ligt lager

Naast het absolute aantal banen is het interessant om te bekijken hoeveel banen er per hoofd van de beroepsbevolking beschikbaar zijn. Dit geeft aan wat de theoretische kans op werk is, zonder rekening te houden met de kans op een match tussen de vraag van werkgevers en het aanbod werknemers. Figuur 3 laat het aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking in 2017 zien.

Figuur 3. Aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking Dinkelland, Twente en Nederland 2017

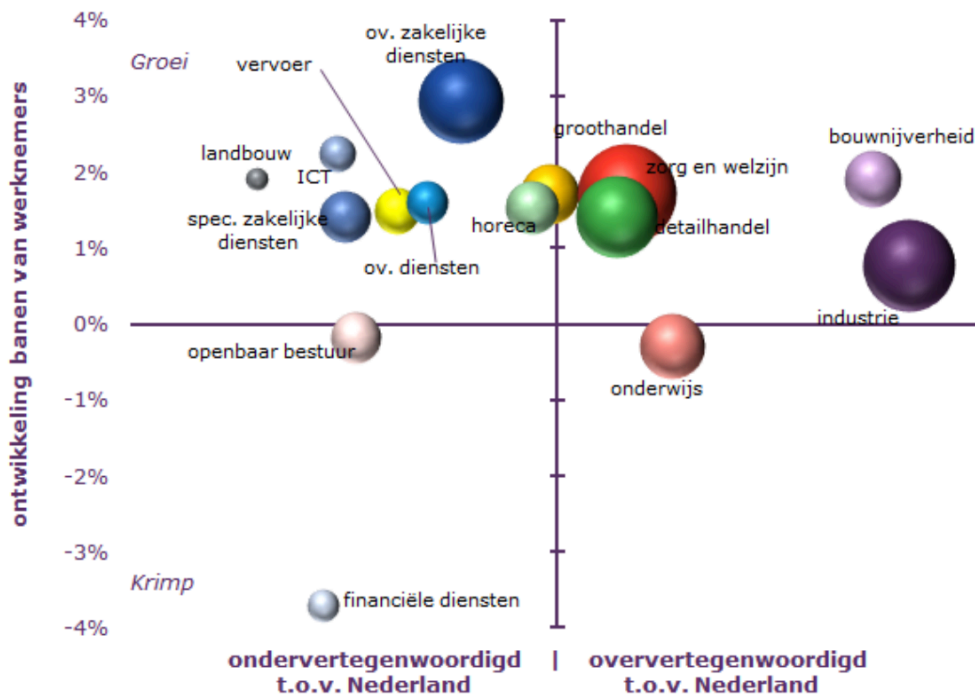
Bron: LISA en CBS.

Uit figuur 3 blijkt dat het aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking voor de gemeente Dinkelland fors lager ligt dan het aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking in Twente en Nederland. Er is per inwoner in de gemeente Dinkelland 0,79 baan beschikbaar ten opzichte van 0,99 in de rest van Nederland. Dat betekent dat de kans op werk kleiner is. Bijstandsgerechtigden hebben over het algemeen meer last van concurrentie op de arbeidsmarkt. De kans op werk voor deze doelgroep is daarmee vaak nog kleiner.

Banen in zorg en bouw nemen toe, banen in financiële sector, onderwijs en openbaar bestuur dalen

Het UWV concludeert in haar arbeidsmarktanalyse dat het aantal banen in 2018 zal groeien, zowel in Nederland als in Twente. De prognose van het UWV is wel dat de groei in Nederland als geheel relatief groter is. Figuur 4 zoomt in op de banen per sector in de arbeidsmarktregio Twente.

Figuur 4: Werknemersbanen per sector in de arbeidsmarktregio Twente (omvang, aandeel en ontwikkeling)

Bron: UWV.

Figuur 4 toont de omvang en ontwikkeling van het aantal banen van werknemers in Twente per sector in 2018. De figuur geeft drie dingen weer:

- ▶ De omvang per sector eind 2018. Hoe groter de bol, hoe meer banen er in de betreffende sector zijn.
- ▶ De verwachte groei of krimp in 2018 ten opzichte van 2017. In sectoren boven de horizontale as is er banengroei, daaronder krimp.
- ▶ Het relatieve belang van een sector voor Twente in 2018. Dit is het aandeel van een sector in het totaal aantal banen van werknemers. Links van de verticale as is het regionale aandeel kleiner dan het landelijke aandeel (ondervertegenwoordigd), rechts groter (oververtegenwoordigd).

Een aantal belangrijke conclusies op bovenstaande figuur:

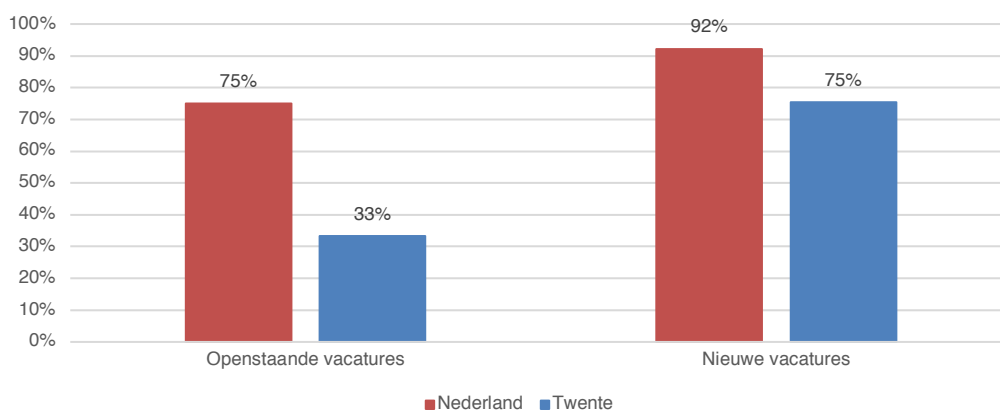
- ▶ Hoewel het aantal banen in de zorg de afgelopen jaren in Twente afnam, is de verwachting dat in 2018 juist in deze sector het aantal banen toeneemt.
- ▶ De prognose is dat het aantal banen in de bouw toeneemt als gevolg van de toenemende vraag op de woningmarkt.
- ▶ Uitzendbanen (overige zakelijke diensten) stijgen.
- ▶ Net als afgelopen jaren daalt het aantal banen in de financiële diensten als gevolg van de opkomst van online dienstverlening.
- ▶ De werkgelegenheid in het onderwijs blijft gelijk.

Bovenstaande constatering laten zien dat de kans op werk in een aantal sectoren in Twente stijgt. Mogelijk stijgt daarmee ook de kans op uitstroom voor bijstandsgerechtigden.

Stijging aantal openstaande vacatures in Twente meer dan twee keer zo laag als in Nederland

Figuur 5 laat de ontwikkeling van het aantal openstaande en nieuwe vacatures zien in Twente en Nederland tussen januari 2016 en oktober 2017. Zowel in Twente als in Nederland stijgt het aantal openstaande en nieuwe vacatures. In Twente is de stijging van het aantal openstaande vacatures echter meer dan twee keer zo klein. Ook het aantal nieuwe vacatures stijgt minder snel dan in de rest van Nederland. De kansen op de arbeidsmarkt voor werkzoekenden lijken in Twente in dezelfde periode dus minder snel toe te nemen dan voor de gemiddelde werkzoekende in Nederland.

Figuur 5: Ontwikkeling openstaande en nieuwe vacatures Nederland en Twente januari 2016-oktober 2017⁸

Bron: LISA.

Het aantal vacatures per hoofd van de werkloze beroepsbevolking in Twente ligt lager dan landelijk

Tabel 6 laat de verhouding zien het aantal nieuwe en openstaande vacatures ten opzichte van het aantal werklozen. Uit de cijfers in de tabel wordt duidelijk dat per werkloze in de COROP regio Twente 0,21 nieuwe vacatures beschikbaar zijn en 0,16 openstaande vacatures. Op basis van deze cijfers zijn twee conclusies te trekken: (1) het aantal vacatures is niet toereikend voor het aantal werklozen en (2) het aantal nieuwe vacatures per werkloze in Twente ligt lager dan in Nederland als geheel. Voor het aantal openstaande vacatures is dat andersom.

Tabel 6: Aantal nieuwe en openstaande vacatures per hoofd van de werkloze beroepsbevolking in 2016

	<u>Nieuwe vacatures</u>	<u>Openstaande vacatures</u>
Nederland	0,26	0,18
COROP regio Twente	0,21	0,16

Bron: LISA.

⁸ LISA publiceert sinds 2018 geen gegevens meer over vacatures op de website. Daarom is de meest actuele data tot en met oktober 2017 weergegeven.

Concurrentiepositie Twentse werkzoekenden blijft hoog

De spanning op de arbeidsmarkt neemt toe, dus de concurrentiepositie van de gemiddelde werkzoekende verbetert. Toch concludeert het UWV dat veel werkzoekenden in Twente nog veel concurrentie ervaren op de arbeidsmarkt. Uit onderzoek van het UWV naar de mate van concurrentie tussen werkzoekenden blijkt dat veel werkzoekenden in Twente nog steeds een gemiddelde tot zeer slechte concurrentiepositie hebben. Tabel 7 laat de concurrentiepositie van de top 25 van de werkzoekenden in Twente weer. De beroepen met het grootst aantal beschikbare cv's bij het UWV staan bovenaan.

Tabel 7: Mate van concurrentie tussen werkzoekenden werk.nl naar beroep november 2016-april 2017

	Top 25 meeste CV's	Score CV-vacatureratio
1	Productiemedewerker	gemiddeld
2	Receptionist	zeer slecht
3	Administratief medewerker secretariaat	zeer slecht
4	Financieel-administratief medewerker	slecht
5	Commercieel medewerker binnendienst	gemiddeld
6	Magazijnmedewerker	gemiddeld
7	Koerier auto	slecht
8	Schoonmaker (interieur bedrijven, instellingen)	gemiddeld
9	Winkelassistent	gemiddeld
10	Secretaresse	zeer slecht
11	Verkoopmedewerker kleding allround	slecht
12	Kantoorassistent	zeer slecht
13	Activiteitenbegeleider	zeer slecht
14	Woonbegeleider gezinsvervangend huis, wooncentrum	slecht
15	Medewerker bediening horeca	gemiddeld
16	Heftruckchauffeur	gemiddeld
17	Leider kinderopvang	zeer slecht
18	Helpende thuiszorg	zeer slecht
19	Taxichauffeur	gemiddeld
20	Vrachtwagenchauffeur binnenland	goed
21	Caissière detailhandel	slecht
22	Bouwtimmerman	zeer goed
23	Conciërge	zeer slecht
24	Onderhoudsschilder	goed
25	Directiesecretaresse	zeer slecht

Bron: UWV.

Spanning op de arbeidsmarkt: mismatch tussen vraag en aanbod in Twente stijgt meer dan in Nederland

Hoewel de Nederlandse economie opbloeit blijkt uit onderzoek van het UWV dat er veel sprake is van een mismatch tussen vraag en aanbod. Oorzaken zijn onder andere de technologische veranderingen, automatisering, robotisering en de snelheid van deze veranderingen. Nieuwe beroepen en banen ontstaan, banen verdwijnen en er worden andere (vaak hogere) eisen gesteld aan personeel.

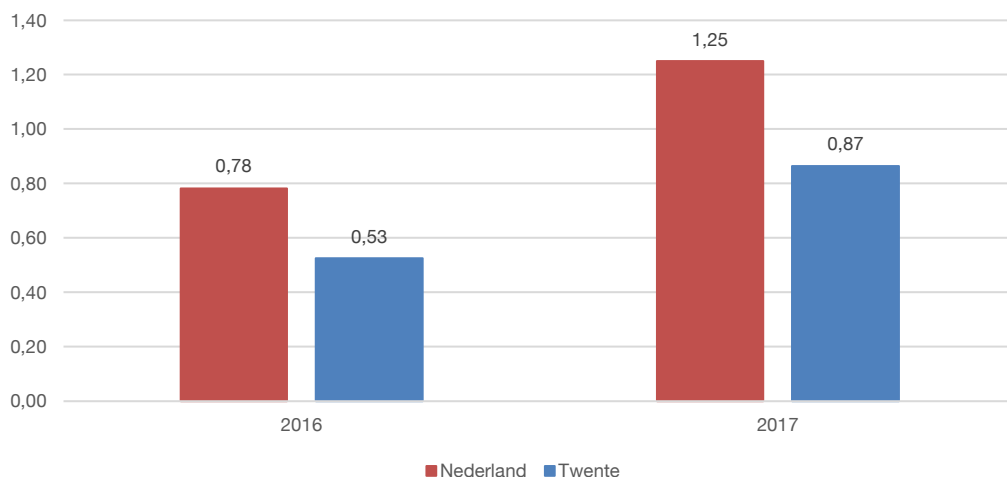
De (mis)match tussen vraag en aanbod kan worden uitgedrukt door de spanning op de arbeidsmarkt. De spanning⁹ op de arbeidsmarkt geeft de verhouding weer tussen openstaande vacatures (vraag) en kortdurend werklozen (aanbod). Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor

⁹ Dit is de spanningsindicator zoals ontwikkeld door het UWV.

werkgevers. Bij veel openstaande vacatures ten opzichte van het aantal kortdurend werklozen is de arbeidsmarkt zeer krap. Tabel 8 geeft de spanning in 2016 en 2017 weer.

Figuur 6: Spanning op de arbeidsmarkt 2016 en 2017 in Nederland en Twente

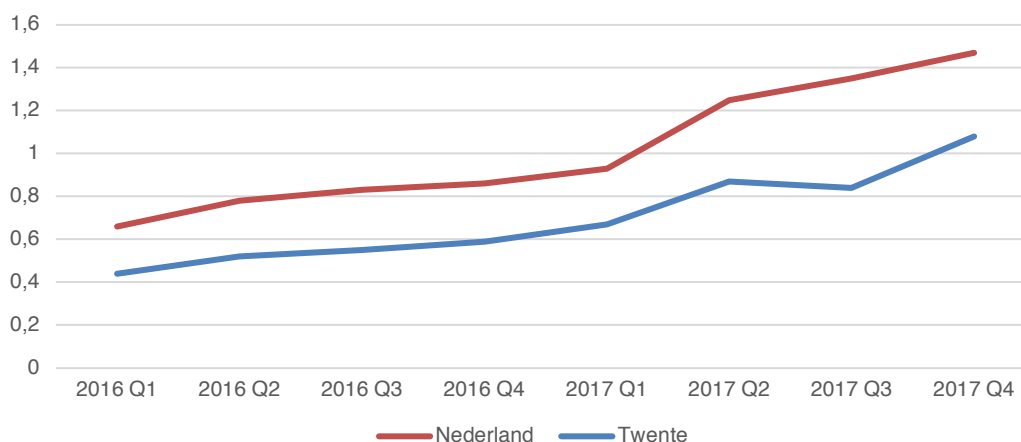

Bron: UWV.

De vertaling van de gegevens in Figuur 6 is als volgt: 0,78 betekent dat er in Nederland in 2016 minder vacatures waren dan het aantal kortdurend werklozen. Er was dus niet voor iedereen werk. In Twente was er in 2016 nog minder werk; slechts 0,53. Ook in 2017 was de spanningsindicator in Twente lager dan in Nederland. In 2017 was de spanning landelijk voor werkgevers zelfs zo hoog dat er meer vacatures waren dan het aantal kortdurend werklozen (meer werk dan kortdurend werkzoekenden). In Twente was er in dat jaar geen sprake van. Kortom, de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt was in Twente in 2016 en 2017 groter dan in Nederland als geheel.

Figuur 7 laat de ontwikkeling van de spanning op de arbeidsmarkt van Q1 2016 t/m Q4 2017 weer. Te zien is dat de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers toeneemt. En in Twente structureel lager ligt dan in Nederland. Tussen het tweede en derde kwartaal van 2017 daalde de spanning in Twente lichtelijk, terwijl deze landelijk steeg. Het laatste kwartaal van 2017 steeg de spanning wel weer sneller dan landelijk.

Figuur 7. Spanningsindicator per kwartaal in 2016 en 2017 in Twente en Nederland

Bron: UWV.

Tabel 9: Top 25 meest voorkomende nieuwe vacatures in Twente (maart 2018)

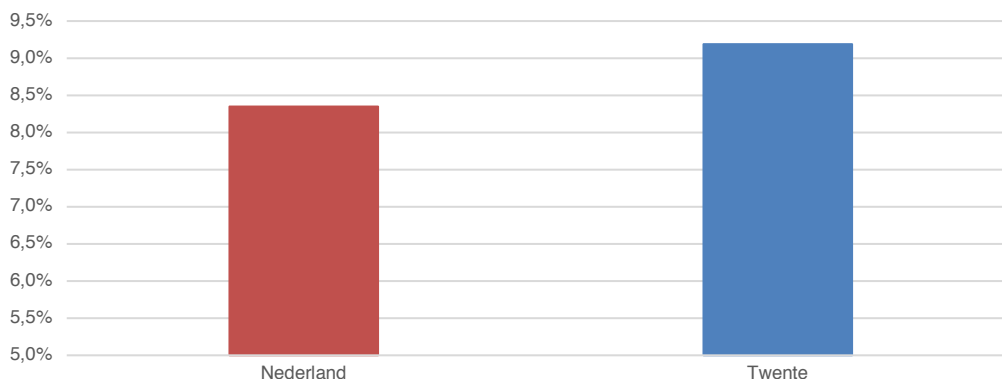
Maart	BRC groep
7.972	Totaal
509	Hulpkrachten bouw en industrie
403	Machinemonteurs
390	Transportplanners en logistiek medewerkers
385	Elektriciens en electronicamonteurs
354	Verzorgenden
307	Software- en applicatieontwikkelaars
280	Laders, lossers en vakkenvullers
267	Productiemachinebedieners
242	Ingenieurs (geen elektrotechniek)
241	Receptionisten en telefonisten
233	Loodgieters en pijpfitters
209	Metaalbewerkers en constructiewerkers
190	Schoonmakers
182	Bouwarbeiders afbouw
169	Technici bouwkunde en natuur
165	Bouwarbeiders ruwbouw
158	Timmerlieden
144	Schilders en metaalspuiters
140	Bedieners mobiele machines
139	Adviseurs marketing, public relations en sales
139	Callcentermedewerkers outbound en overige verkopers
138	Hoveniers, tuinders en kwekers
124	Elektrotechnisch ingenieurs
123	Vrachtwagenchauffeurs

Tabel 9 laat zien dat er behoorlijk veel nieuwe vacatures zijn bijgekomen voor lager geschoold werk. In totaal stonden er in maart 2018 bijna 8000 nieuwe vacatures open.

Aantal niet-werkende werkzoekenden per hoofd van de beroepsbevolking hoger in Twente

Het aandeel werklozen onder de beroepsbevolking is een indicator voor de hoeveelheid mensen zonder baan, het zegt nog niets over het aantal mensen dat ook op zoek is naar een baan. Het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWW-ers) is daar wel een indicatie van. NWW-ers zijn mensen tussen de 15 en 75 jaar die bij UWV als werkzoekend staan ingeschreven. Cijfers van het UWV laten zien dat het aantal NWW-ers in Nederland, Twente en Dinkelland de afgelopen jaren is gedaald. De daling van het aantal mensen dat een baan zoekt is in lijn met de daling van het werkloosheidspercentage. Opvallend is wel dat het aantal NWW-ers per hoofd van de beroepsbevolking in 2017 in Twente nog bijna een procentpunt hoger lag dan gemiddeld in Nederland. Figuur 8 laat dit zien.

Figuur 8: Aantal niet-werkende werkzoekenden per hoofd van de beroepsbevolking in Nederland en Twente in 2017

Bron: UWV en CBS.

Het werkloosheidspercentage ligt in Twente sinds 2013 hoger dan het gemiddelde in Nederland

Een andere indicator voor het aanbod op de arbeidsmarkt is het werkloosheidspercentage¹⁰ van het CBS. In tabel 10 is het werkloosheidspercentage van Nederland vergeleken met het werkloosheidspercentage van de COROP-regio Twente.

Tabel 10: Werkloosheidspercentage Twente en Nederland 2013 t/m 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Nederland	7,3%	7,4%	6,9%	6,0%	4,9%
Twente	7,6%	7,6%	7,1%	6,7%	5,2%

Bron: CBS.

Bovenstaande tabel laat zien dat het aandeel werklozen onder de beroepsbevolking in de COROP-regio Twente structureel hoger is dan het gemiddelde in Nederland. Hoewel het aandeel werklozen in Nederland en in Twente daalt, blijft het aandeel mensen zonder baan in Twente hoger. Niet alleen het

¹⁰ De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.

werkloosheidspercentage, ook het aantal werkloosheidsuitkeringen (WW) per hoofd van de beroepsbevolking in Twente is hoger dan in Nederland als geheel. In 2017 stroomden in Dinkelland 18 WW-gerechtigden door naar de bijstand¹¹. Bijstandsgerechtigden hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan WW'ers, die vaak recente(re) werkervaring en een hoger opleidingsniveau hebben. Zij ervaren dus grote concurrentie.

Aandeel sociale zekerheidsuitkeringen in totale beroepsbevolking in Twente hoog

In Twente hebben relatief meer mensen een uitkering dan landelijk. Dat geldt voor de WW, de bijstand en de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen zoals de Wajong, WAO en de WIA. Tabel 11 laat per uitkering zien wat het aandeel in 2017 was in de beroepsbevolking in Nederland en in Twente.

Tabel 11: Sociale zekerheidsuitkeringen en hun aandeel in de beroepsbevolking 2017

	Twente		Nederland
	aantal	aandeel in beroepsbevolking	aandeel in beroepsbevolking
Beroepsbevolking	307.000		
WW	12.432	4,0%	4,4%
Bijstand tot AOW-leeftijd	18.136	5,9%	4,6%
Arbeidsongeschikt	31.036	10,1%	9,4%
> waarvan Wajong	10.307	3,4%	2,9%
> waarvan WAO	10.621	3,5%	3,3%
> waarvan WIA	5.548	1,8%	3,1%

Bron: CBS en UWV.

Bovenstaande tabel laat zien dat er veel concurrentie is voor banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Opvallend is ook dat vooral het aandeel Wajonguitkeringen in Twente ten opzichte van Nederland hoog ligt. Met de komst van de Participatiewet per 1 januari 2015 is ook de toegang tot de Wajong aangescherpt. Als gevolg hiervan doet een deel van de doelgroep Wajong, die voorheen door het UWV werd begeleid, een beroep op (inkomens)ondersteuning door de gemeente. Het aandeel wat aanspraak maakt op de WIA is daarentegen in Twente significant lager dan landelijk.

4.3 Ontwikkelingen van het bijstandsbestand

De ontwikkelingen aan de vraag- en aanbodzijde van de arbeidsmarkt hebben hun uitwerking op de omvang en de kenmerken van het bijstandsbestand van Dinkelland. In deze paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

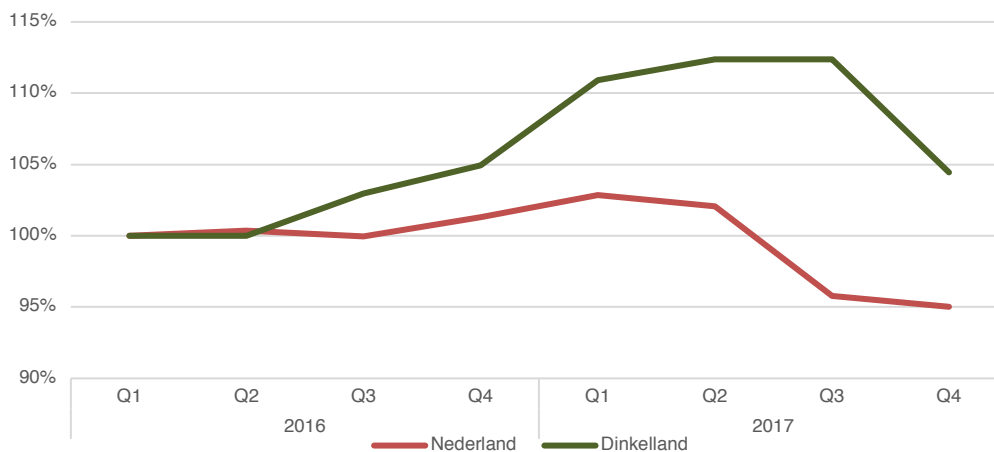
Het bijstandsbestand steeg van 2016 naar 2017 met bijna 8%

De gemiddelde omvang van het bijstandsbestand van de gemeente Dinkelland steeg van 2016 naar 2017 met 7,9%. Het gaat om een stijging van 206 naar 222 uitkeringen. Landelijk was er in diezelfde periode een daling van 1,5% zichtbaar. Dat betekent in de periode dat er het bijstandsbestand gemiddeld

¹¹ Op basis van rapport: UWV (2016). 'Na de WW in de bijstand De doorstroom van WW naar bijstand per gemeente, prognose tot 2017'

in Nederland afnam, deze in Dinkelland toenam met 8%. In onderstaande figuur is de ontwikkeling per kwartaal voor de gemeente Dinkelland en Nederland weergegeven in 2016 en 2017.

Figuur 9: Ontwikkeling bijstandsbestand Dinkelland vs. Nederland 2016 en 2017 per kwartaal

Bron: gemeente Dinkelland en CBS.

Bovenstaande figuur laat zien dat het aantal bijstandsuitkeringen sinds 2016 Q2 boven het landelijke niveau uitstijgt. Ook wanneer er landelijk een daling wordt ingezet vanaf Q1 2017, stijgt het bestand nog door in Dinkelland. Echter, het laatste kwartaal is het bestand in Dinkelland significant gedaald.

Er is veel dynamiek in het bestand, de instroom is echter hoger dan de uitstroom

Naast de stijging van het bijstandsbestand is een grote dynamiek te zien in het bestand. Dit blijkt uit de gegevens over de instroom en de uitstroom. In Dinkelland zijn in 2016 66 nieuwe uitkeringen verstrekt, en in diezelfde periode ook 55 uitkeringen beëindigd. In 2017 gaat het t/m Q3 respectievelijk om 61 verstrekte uitkeringen en 40 beëindigde uitkeringen.

Tabel 12: Totale instroom en uitstroom gemeente Dinkelland 2016 en 2017

	2016	2017
Instroom	66	71
Uitstroom	55	65

Bron: gemeente Dinkelland en CBS.

Tabel 12 laat de totale instroom zien van Dinkelland in 2016 en 2017. Wat opvalt is dat zowel de instroom als de uitstroom is gestegen. Dit geeft aan dat er een hoge dynamiek is in het bijstandsbestand. Wel is de uitstroom harder gestegen dan de instroom.

Tabel 13: Gemiddelde instroom en uitstroom gemeente Dinkelland 2016 en 2017

	2016	2017
Instroom	17	18
Uitstroom	14	16

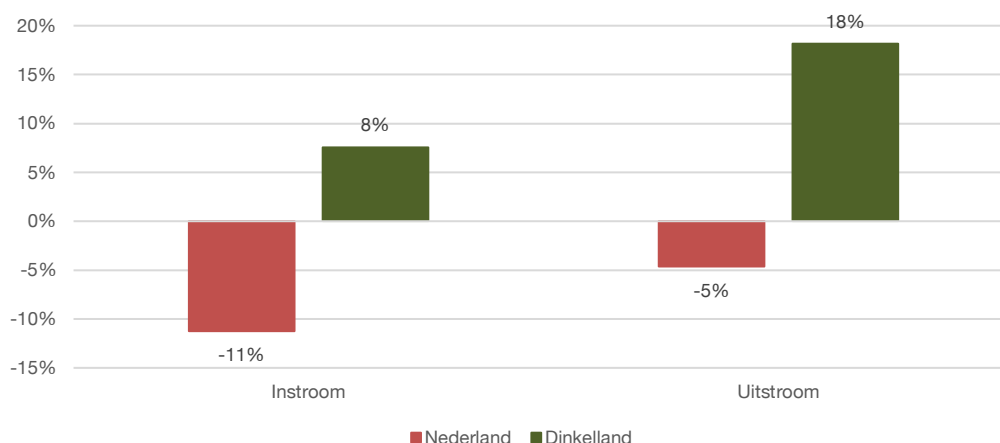
Bron: gemeente Dinkelland en CBS.

Bovenstaande tabel laat zien dat de gemiddelde instroom van 2016 naar 2017 is gestegen van 17 naar 18 inwoners. De stijging van de instroom is vrijwel helemaal toe te schrijven aan de hoge instroom in het eerste kwartaal van 2017. Daarin stroomden 31 mensen in de bijstand, dat is bijna het dubbele aantal dan de gemiddelde instroom van 2016. De oorzaak van deze hoge instroom is het grote aantal statushouders dat in dat kwartaal in de gemeente is gehuisvest. De gemeente is op dat moment ingelopen op de taakstelling van het aantal te huisvesten statushouders.

Ontwikkeling in instroom en uitstroom Dinkelland negatiever dan landelijk gemiddelde

Figuur 10 laat de toename en afname van de gemiddelde instroom en uitstroom van 2016 naar 2017 zien voor Dinkelland en Nederland. De stijging die de gemeente Dinkelland ervaart op de instroom is landelijk niet terug te zien. Daar daalt het bijstandsbestand met 11%. Daarentegen is in de gemeente Dinkelland een sterke stijging te zien in de uitstroom, waar deze landelijk lichtelijk daalt. De stijging in de uitstroom is grotendeels toe te schrijven aan het derde kwartaal van 2017, waarin er 26 mensen uitstroonden (dit is meer dan het dubbele ten opzichte van de 12 mensen in het derde kwartaal van 2016).

Figuur 10. Ontwikkeling gemiddelde instroom en uitstroom tussen 2016-2017 in Dinkelland en Nederland

Bron: gemeente Dinkelland en CBS.

De sterkste toename is te zien bij jongeren tot 23 jaar

Wanneer we inzoomen op het bijstandsbestand van de gemeente Dinkelland valt op dat het aandeel jongeren in het bijstandsbestand toeneemt. Tabel 14 laat het aantal bijstandsgerechtigden per leeftijdscategorie in 2016 en 2017 zien en het aandeel ten opzichte van het totale bestand. Daar waar in 2016 gemiddeld zes jongeren tot 23 jaar in het bijstandsbestand voorkwamen (3% van het totale

bestand), waren dat in 2017 11 jongeren (5% van het totale bestand). Daarnaast is het aandeel van de bijstandsgerechtigden vanaf 45 jaar verdubbeld. Waar dit voorheen slechts 55 personen (26%) betrof, hadden in 2017 118 personen die leeftijd (54%).

Tabel 14: Aantal bijstandsgerechtigden per leeftijdscategorie Dinkelland 2016 en 2017

	2016	2017
16-22 jaar	6 (3%)	11 (5%)
23-26 jaar	20 (9%)	16 (7%)
27-44 jaar	70 (34%)	75 (34%)
45-57 jaar	34 (16%)	72 (33%)
58-64 jaar	21 (10%)	44 (20%)
>65 jaar	0 (0%)	2 (1%)

Bron: gemeente Dinkelland.

De verhouding jongeren in het bijstandsbestand is vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde

Hoewel het aandeel jongeren in de bijstand in de gemeente Dinkelland toeneemt, is het aandeel jongeren in de bijstand nog vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Tabel 15 laat de verhouding zien van het aantal jongeren tot 27 jaar met een bijstandsuitkering ten opzichte van het aantal inwoners van 27 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd. Te zien is dat het percentage jongeren in 2016 en 2017 in Dinkelland ongeveer gelijk is aan het landelijk gemiddelde.

Tabel 15. Aandeel jongeren vs. inwoners tot AOW-gerechtigde leeftijd Nederlanden Dinkelland 2016-2017

	2016	2017
	Jongeren tot 27 jaar	
Dinkelland	26 (13%)	27 (12%)
Nederland	46.135 (10%)	50.145 (11%)
	Inwoners 27 jaar tot AOW-gerechtigde leeftijd	
Dinkelland	180 (88%)	191 (87%)
Nederland	395.000 (90%)	398.200 (90%)

Bron: gemeente Dinkelland en CBS.

4.4 Conclusie

Het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeente Dinkelland stijgt. Ten opzichte van landelijke cijfers is sinds het tweede kwartaal van 2016 het bestand in Dinkelland ook harder gestegen dan het landelijk gemiddelde. Terwijl er landelijk sinds het eerste kwartaal van 2017 een daling werd ingezet, vond deze in

Dinkelland pas plaats vanaf het derde kwartaal. De stijging van het bestand komt met name door een hoge instroom, deze ligt gemiddeld hoger dan de uitstroom. Voor 2017 was met name de instroom in het eerste kwartaal hoog als gevolg van een grote groot aantal gehuisveste statushouders. Voor de bekostiging van de bijstandsuitkeringen kreeg de gemeente de afgelopen twee jaar minder Pw-budget per bijstandsgerechtigde ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. Ook het budget om bijstandsgerechtigden naar werk te begeleiden lag in beide jaren fors lager. Dinkelland moet dus meer bijstandsgerechtigden naar werk begeleiden met minder middelen. Ten slotte ontwikkelt de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden in Twente en Dinkelland zich minder positief dan in de rest van Nederland.

5 Maatregelen

De gemeente Dinkelland heeft in de afgelopen jaren verschillende maatregelen ingezet om de kosten ten laste van het Pw-budget te verminderen en de inkomsten te verhogen. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van deze maatregelen en de bereikte effecten. Vervolgens worden aanvullende maatregelen voorgesteld.

5.1 De gemeente Dinkelland heeft een aanhoudend tekort en heeft eerder maatregelen genomen

Wanneer aan de gemeente over 2015 en/of 2016 een vangnetuitkering is verleend, is volgens de Toetsingscommissie sprake van een aanhoudend tekort. Voor de gemeente Dinkelland is dat het geval. De gemeente heeft de afgelopen jaren een aantal maatregelen genomen om het tekort terug te dringen. De maatregelen hebben deels effect gehad. Het gaat om de volgende maatregelen¹²:

Project laaggeletterdheid: in samenwerking met de Stichting Lezen en Schrijven is gestart met een project om klanten die laaggeletterd zijn, in beeld te krijgen en passende scholing aan te bieden.

Project ouderen: gerichte aandacht voor de 45+ doelgroep heeft ervoor gezorgd dat het aandeel ouderen in het bijstandsbestand niet is toegenomen.

De volgende drie maatregelen uit 2016 zijn in 2017 gecontinueerd:

Project 'Baanbrekend Landschap Overijssel': op basis van een traject wordt bepaald of iemand geschikt is om te gaan werken in het groen. Als dat het geval is stromen zij in op een BBL opleiding. In 2016 is één persoon uitgestroomd naar werk als gevolg van dit project. Om deze reden is dit project in 2017 opnieuw gestart. In 2017 hebben zes deelnemers uit Dinkelland meegedaan aan het project. In 2018 is het project niet gecontinueerd i.v.m. onvoldoende kandidaten.

Sporten werkt! is in 2016 gestart en richt zich op de doelgroep bijstandsgerechtigden met meervoudige problematiek. Deze doelgroep heeft vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Een groep van 8-12 deelnemers krijgt een programma aangeboden met daarin een sporttraject, trainingen m.b.t. netwerken, sociale vaardigheden en de arbeidsmarkt en indien mogelijk een vrijwilligerstraject. Op basis van positieve resultaten is dit project in 2017 gecontinueerd. Twaalf deelnemers zijn zoveel mogelijk naar een hogere trede op de participatieladder 'bewogen'. Figuur 10 geeft het resultaat weer. Uit de figuur is af te lezen dat 9 van de 12 deelnemers zijn gestegen op de participatieladder. De gemiddelde stijging op de participatieladder per deelnemer is 1,25 trede. Daarnaast heeft het project bijgedragen aan de fysieke fitheid en de geestelijke gezondheid van de deelnemers.

---

¹² Uitgebreide toelichting

Figuur 10: Overzicht resultaten project 'Sporten werkt!' per deelnemer van oktober 2016 tot juni 2017

Bron: Dinkelland

Project Anderstaligen: doel van het project is anderstaligen een passend traject aan te bieden, waardoor zij zich kunnen ontwikkelen: zowel in de samenleving als geheel, alsmede op de arbeidsmarkt. Instrumenten die worden ingezet binnen dit project zijn onder andere: inburgering, leerwerkloket (o.a. diplomawaardering, taalstimulering, begeleiden van hoogopgeleide vluchtelingen), inzet van leerwerkplekken, taalmaatjes, stimuleren verenigingsleven en intensieve coaching. Door in te zetten op deze instrumenten worden knelpunten voor het vinden van een baan weggenomen. 100 inwoners namen deel aan dit project. Tabel 15 geeft het aantal deelnemers per traject weer. 14 deelnemers zijn inmiddels verhuisd.

Tabel 15. Overzicht resultaten project Anderstaligen per deelnemer van oktober 2016 tot juni 2017

	Werk/WEP	Inburgering	Inburgering i.c.m. traject	ZZP	Opleiding	Vrijwilligerswerk	Zorg
Aantal deelnemers per traject	16	26	20	-	6	12	16

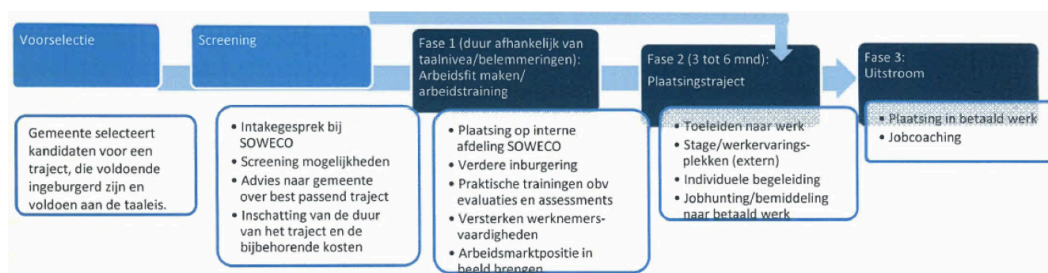
Bron: gemeente Dinkelland.

5.2 De gemeente Dinkelland neemt aanvullende maatregelen

Het gaat om de volgende aanvullende maatregelen:

Integrale aanpak statushouders: aan statushouders worden duale trajecten aangeboden met inburgering i.c.m. arbeidsmarkttrainingen. Daarnaast wordt versnelde inburgering aangeboden. De integrale aanpak bestaat uit drie fases: arbeidsfit maken, plaatsingstraject en uitstroom. Figuur 11 geeft het proces van de aanpak weer. In Dinkelland worden 'werkwijzer' en 'werkatelier' ingezet voor de ontwikkeling werknemersvaardigheden. Het gaat dan o.a. om het vergroten van taalvaardigheid, het opdoen van arbeidsritme, in beeld brengen van kwaliteiten en mogelijkheden.

Figuur 11: Proces integrale aanpak statushouders

Bron: gemeente Dinkelland.

Stichting Participatie Dinkelland (SPD): De stichting Participatie Dinkelland (SPD) is een leer- en ontwikkelbedrijf dat gespecialiseerd is in het ontwikkelen en begeleiden van mensen met een arbeidsbelemmering. De stichting biedt re-integratietrajecten en Taalwerkstages aan voor mensen die onder de Participatiewet vallen. Door SPD worden Pro/VSO jongeren actief benaderd. Doelstellingen van de SPD zijn:

- ▶ het verbeteren van de positie op de participatieladder;
- ▶ het verbeteren van de werknemersvaardigheden; en
- ▶ het bijdragen aan de taalverbetering door het oefenen van Nederlands in de praktijk.

PSO certificering: de gemeente Dinkelland laat zich PSO certificeren. Doel is jobcarving toe te passen en binnen de gemeente plekken te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Matchen op het werk: om werkzoekenden beter te ondersteunen/geschikt te maken voor het stijgend aantal vacatures wordt in het regionale project 'matchen op het werk' ingezet op een drietal maatregelen:

1. Het aanstellen van 12 extra coaches in de regio. Deze coaches worden ingezet om de caseload van reguliere coaches te verminderen. Zij kunnen de individuele trajectbegeleiding/ondersteuning bieden die nodig is op weg naar een zo duurzaam mogelijke plaatsing.
2. In overleg met onderwijs en werkgevers wordt aanvullend instrumentarium ingericht. Het gaat dan vooral om scholing, werkplekplekken en training on the job. Er wordt daarbij specifiek gekeken naar de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt.
3. Structurele ondersteuning van werkzoekenden volgens de principes van "matchen op het werk" wordt in regionaal verband georganiseerd binnen de Werkplein structuren en via de Agenda van Twente.

5.3 Maatregelen kwamen tot stand met inbreng van externen

De Toetsingscommissie vraagt van gemeenten met een aanhoudend tekort (zie § 5.1) externe maatregelen te nemen. Maatregelen worden als extern aangeduid wanneer er een duidelijk herkenbare inbreng van externen (personen of organisaties buiten de eigen gemeente) is bij de totstandkoming van de maatregelen. De volgende maatregelen van de gemeente Dinkelland kunnen als extern worden aangemerkt:

- Onderdeel van de integrale aanpak statushouders is het werkatelier. Het werkatelier wordt ingezet voor de ontwikkeling van werknemersvaardigheden. Het werkatelier is een externe organisatie.
- Het leer- en ontwikkelbedrijf 'Stichting Participatie Dinkelland' is een externe organisatie. De kennis van deze externe organisatie wordt gebruikt om mensen met een arbeidsbelemmering naar werk te begeleiden.
- De uitvoering van de re-integratie is belegd bij de gemeente Almelo. De gemeente Almelo is onderdeel van het werkplein Twente. In dit werkplein vindt veelvuldig benchmarking plaats.
- Het plan 'matchen op werk' is een regionaal opgesteld plan. Het plan is dus tot stand gekomen in samenwerking met andere gemeenten. Daarnaast zijn de maatregelen in het plan geïnspireerd op een brief van minister Asscher en staatssecretaris Klijnsma van 27 april 2017.

5.4 Het beoogde effect is verkleinen van het bestand met 7%

Verwacht wordt dat het bijstandsbestand van de gemeente Dinkelland door bovengenoemde maatregelen afneemt naar 210 bijstandsgerechtigden ultimo 2018. Dat betekent een reductie van 7% ten opzichte van de gemiddelde bestandsomvang 2017. De gemiddelde bestandsomvang t/m Q3 voor de gemeente was in 2017 226. Eerste cijfers laten een daling zien in Q4 van 2017. Verwacht wordt dat deze daling, mede door de aanvullende maatregelen, in 2018 doorgezet kan worden. Daarom verwachten we dat de doelstelling van 7% daling realistisch is.